

דור ראשון לאקדמיה: אתגרים ואופקים מילות פתיחה

פרופ' ענבל ארנון ופרופ' איציק מזרחי
האקדמיה הצעירה הישראלית
1.3.2022

- פרופ' ענבל ארנון, בלשנית וחוקרת קוגניציה, המחלקה לפסיכולוגיה, האוניברסיטה העברית
- פרופ' איציק מזרחי, אקולוגיה מיקורביאלית, אוניברסיטת בן-גוריון
- חברים באקדמיה הצעירה הישראלית: גוף נבחר של 30 חברי סגל מכל המוסדות להשכלה גבוהה בישראל, המשמש חממה של רעיונות ויוזמות למינוף יכולות האקדמיה הישראלית
  - צוותי פעולה בנושאים שונים (הנגשת מדע, קיימות, גיוון ושיוויון, ועוד)
  - מחויבות עמוקה לקידום גיוון ושיוויון באקדמיה הישראלית

• ההגדרה היבשה: הראשונים במשפחתם שרכשו השכלה גבוהה (השכלה על-תיכונית). הוטבע כקטגוריה בארצות הברית בשנות ה-60

– יש חפיפה עם מעמד סוציו-אקונומי, אתניות, פריפריה גיאורפית וחברתית, הגירה, ועוד

• יש מחקר רב בעולם על האתגרים הניצבים בפני דור ראשון לאקדמיה

– קבלה - כולל הגשת מועמדות, ראיית לימודים גבוהים כאופק אפשרי

– תואר ראשון - אחוזי נשירה, הצטיינות, מעבר לתארים מתקדמים

– תארים מתקדמים - התקדמות, השתלבות בסגל אקדמי

למה הקטגוריה חשובה?

- חפיפה חלקית בלבד עם קבוצות מיעוט אחרות: **דרך להגיע לסטודנטים. יות שלא מקבלים. ות היום ליווי מתאים כדי לממש את הפוטנציאל שלהם.**
- אין כיום תוכניות מקיפות לליווי וקידום דור ראשון לאקדמיה.
  - אין מידע מקיף על סטודנטים. יות שהם דור ראשון: מספר, נשירה, חוגים, מעבר לתארים מתקדמים, וכו.
  - לא קיימת כקטגוריה בטפסי הרשמה/קבלה ברוב במוסדות
  - לא קיימת כקטגוריה בהרבה מלגות, תוכניות הצטיינות וכו
- אתגרים ייחודיים שלא מקבלים מענה
  - **קבלה, תואר ראשון, תארים מתקדמים**, השתלבות בסגל אקדמי

דור ראשון לאקדמיה: אתגרים עיקריים

- תחושת חוסר שייכות והתאמה לאקדמיה: לא נתפשת כמסלול אפשרי (קבלה, מעבר לתארים מתקדמים), תחושת זרות למוסד
- “פוליטיקה של אי ידיעה”: מחסור בידע על מה זה אקדמיה ואיך מתנהלים ומתקדמים בתוכה (מהם האופקים האפשריים ואיך מגיעים אליהם). מחסור בהון תרבותי שקשור באקדמיה
- חסמים כלכליים: פחות משמעותיים בתואר ראשון (אבל קיימים), חסם משמעותי לתארים מתקדמים/פוסט-דוק (תמיכה כלכלית/משפחתית היא קריטית)
- **חשיבות עצומה לליווי ומנטורינג בכל השלבים**

- דיון עומק בחשיבות והגדרת הקטגוריה, חסמים, תוכניות קיימות ותוכניות עתידיות
- העברת ידע בין הגורמים הרלוונטיים: ות"ת, קרנות מממנות, מוסדות להשכלה גבוהה

- **יעדים קונקרטיים להיום :**
- הגדרת הקטגוריה
- דרך לאיסוף נתונים במוסדות,
- צרכי תקצוב - תואר ראשון ותארים מתקדמים
- תכנון ראשוני של המפגש הבא: ייערך לקראת הקיץ

• מושב ראשון: למידה מהשטח (10-12)

– קרנות

– ות"ת

– המוסדות

• מושב שני: בונים חזון

– סוגיות עקרוניות (13-13:40)

• איסוף מידע, מי נכלל בקטגוריה

– קבלה וליווי (13:40-14:40)

– סיכום ותכנון המפגש הבא (14:40-15:00)

תודה רבה שאתם.ן פה!!!

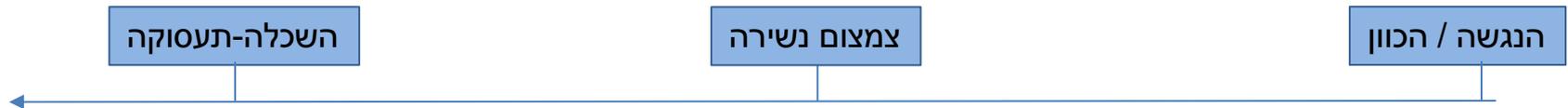
**מצגות הקרנות וות"ת (יד הנדיב ואייסוף
הציגו בעל פה)**

מפגש דור ראשון לאקדמיה

**דנה בר – מנהלת תחום מיצוי השכלה גבוהה
קרן אדמונד דה רוטשילד**

המשימה: צמצום פערים חברתיים באמצעות השכלה גבוהה

קהל היעד: צעירים מאוכלוסיות פריפריה
(ערבים, חרדים, יוצאי אתיופיה, פריפריה חברתית-ג"ג)
98% מהם דור ראשון להשכלה גבוהה

מודל ליווי הוליסטי –

- ✓ הנגשה והכוון ללימודים באקדמיה
- ✓ ליווי במהלך הלימודים
- ✓ סיוע בגשר שבין השכלה לתעסוקה

אתגר – איך מרחיבים את ה Pipeline?

מחקר שנערך עבור הקרן:

- הבחינה הפסיכומטרית מהווה חסם להשכלה גבוהה בפני אוכלוסיות פריפריאליות, במיוחד במקצועות תחרותיים באוניברסיטאות
- החסם הפסיכומטרי מגביל את המוביליות החברתית של בני ובנות אוכלוסיות הפריפריה ומעמיק את הפערים החברתיים והכלכליים בינם לבין אוכלוסיית ה"מיינסטרים"
- מופו קרוב ל-20 מסלולי כניסה חלופיים לפסיכומטרי הקיימים כיום לאוכלוסיות פריפריה באוניברסיטאות
- לרבים מהמסלולים אין נתונים ומידע מספק על האפקטיביות שלהם
- מספר העוברים בהם מצומצם (כ-2% מכלל הלומדים לתואר ראשון בתשפ"א)

האסטרטגיה שלנו – איך מרחיבים את ה Pipeline?

✓ הרחבת הצלחות קיימות ותמרוץ מגוון מסלולים ומודלים אלטרנטיביים לצד הפסיכומטרי

✓ בחינת אפקטיביות של מסלולי הכניסה האלטרנטיביים – המשך מחקר ואיסוף נתונים

✓ הנגשת המסלולים החלופיים לקהלי היעד

✓ מסגור התחום ויצירת "שדה" מקצועי .

היעד:

הגדלת מספר הסטודנטים מאוכלוסיות פריפריה הלומדים בחוגים תחרותיים באוניברסיטאות מכ-2% מכלל הלומדים לתואר ראשון ל-10%

פורשטיין באקדמיה

קהל יעד: צעירים יוצאי אתיופיה ופריפריה חברתית-ג"ג

המטרה: שילוב במקצועות תחרותיים במוסדות מובילים

האמצעי: אבחון אלטרנטיבי לפסיכומטרי הבודק פוטנציאל למידה + מעטפת ליווי במהלך הלימודים

תוצאות: 425 סטודנטים (מתוך כ-1300 שהתמיינו);

משתתפי התכנית יוצאי אתיופיה	סטודנטים יוצאי אתיופיה	אוכלוסייה כללית
נשירה אחרי שנה א'	9.7%	7.4
סיום לימודים בזמן תקני	39.5%	58.5%

תודה!

danab@edrf.org.il

"ראשונים/ות לאקדמיה" מהלך בתחום דור ראשון לאקדמיה באוניברסיטה העברית

פברואר 2022

לראשונה- איסוף נתונים בקרב דור ראשון באוניברסיטה

❖ החל משנת הלימודים תשפ"ב הוספה שאלה הנוגעת להשכלת הורים בטופס הרישום

לאוניברסיטה

"סמנו את המוסד הלימודי האחרון בו ההורה למד":

1. חדר; 2. בית ספר יסודי; 3. ישיבה/ישיבה תיכונית; 4. בית ספר תיכון עיוני; 5. בית ספר על יסודי מקצועי/חקלאי; 6. בית מדרש למורים וגננות; 7. בית ספר על תיכוני אחר; 8. מוסד להשכלה גבוהה; 9. לא למד כלל בבית הספר; 10. אחר לא ידוע.

הסתייגויות והבהרות:

❖ הנתונים שבידנו בשלב זה מתבססים על דיווחים עצמיים וולנטרים של הסטודנטים.

❖ מדובר בסטודנטים בBA בלבד.

❖ אחוז העונים מתוך כלל הנרשמים: 71%

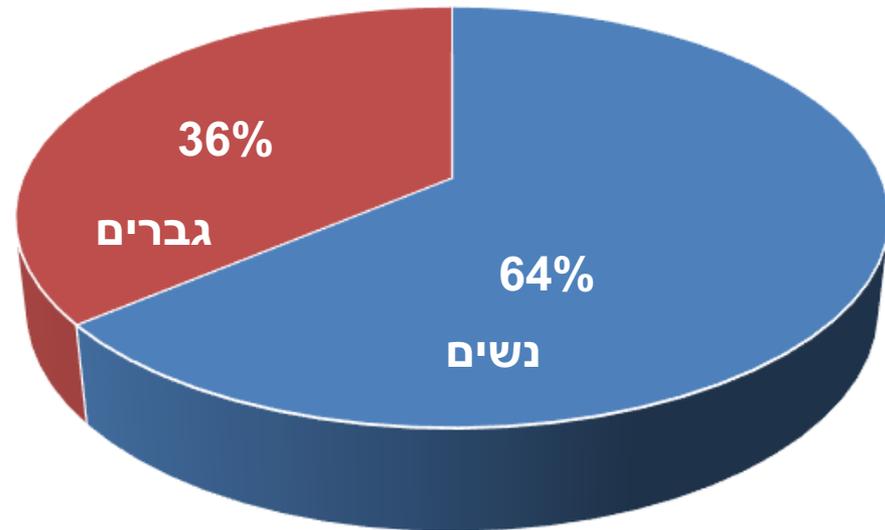
1. "דור ראשון לאקדמיה": קטגוריה נפרדת וחוצת חוגים

מספר דור ראשון ללא אוכלוסיות מיעוט מתוך כלל הסטודנטים	מספר דור ראשון מתוך כלל הסטודנטים	מספר לומדים דור ראשון ללא אוכלוסיות מיעוט	מספר לומדים דור ראשון	מספר סטודנטים בשנה א' בחוג	חוג
19%	30%	134	222	822	מדעי הרוח
8%	26%	19	74	221	חינוך ועבודה סוציאלית
15%	22%	207	295	1373	מדעי החברה
12%	18%	133	190	1095	מדעי הטבע
6%	9%	50	79	765	הנדסה ומדעי המחשב
18%	32%	124	265	978	רפואה וסיעוד
28%	30%	129	142	536	חקלאות וסביבה
13%	26%	46	103	315	חשבונאות
7%	8%	22	28	301	מ.עסקים
16%	16%	19	19	117	משפטים
					חבצלות תלפיות
13%	23%	616	1051	4653	סה"כ ללא כפילויות

2. מגדר: בקרב דור ראשון יותר נשים מגברים

בקרב כלל הסטודנטים בשנה
א' בBA:
גברים- 45%
נשים- 55%

מה ניתן לומר על הצרכים של סטודנטים/ות דור ראשון?

"אם היינו מציירים דיאגרמה כזו, היינו רואים ש"דור ראשון" מכיל בתוכו הרבה תתי קבוצות שהרבה פעמים מייחסים להן הנחות שגויות ביחס לצרכים שלהם... למשל אנשים יכולים לחשוב שדור ראשון הם אנשים שצריכים כסף, שהם נזקקים. זה לא נכון תמיד. אם לא עושים הגדרת מטרות באופן מפוכח עלולים לכוון עבורם את הכלים שמיועדים לקהל יעד אחר. לסטודנטים שהם דור ראשון יש מכשולים פוטנציאליים שקשורים לחוסר וודאות ביחס למערכת, זהו חוסר ידיעה שמוביל לחוסר תכנון. אצלי חוסר הוודאות התבטא בכך שבחרתי תכנית לימודים בצורה כמעט אקראית. לאורך כל התואר הראשון לא ידעתי לאן זה מוביל אותי. למעשה לא היתה לי תכנית ארוכת טווח. כך סטודנט דור ראשון יכול לפעול באופן של תכנון לקוי או חוסר תכנון. אין סיבה שלא ניתן לסטודנטים האלה את כל האינפורמציה החשובה ונאפשר להם מרחב לתכנון..."

(חבר סגל בכיר, דור ראשון לאקדמיה)

קידום מצוינות אקדמית בקרב סטודנטים דור ראשון בתארים תחרותיים

- ✓ תמיכה אקדמית: חונכות ומנטורינג
- ✓ מלגת שכר לימוד וסיוע במעונות
- ✓ קבוצת שייכות
- ✓ תמיכת רכזת דור ראשון

קולות ראשוניים מתוך סקר פתיחת התוכנית למצטיינים/ות

מאפיינים, צרכים, ציפיות

- ✓רקע סוציו-אקונומי: מעמד בינוני-בינוני נמוך, מוצא מזרחי או מעורב (13 מתוך 19).
- ✓הרב אינם מרגישים כי מקבלים די תמיכה מצד האוניברסיטה בעיקר בהיבט האקדמי (תרגולים, הנחיות ברורות, מענה נגיש לשאלות, נגישות לאבחונים).
- ✓התמיכות החשובות ביותר הן: חונכות אקדמית, ייעוץ וליווי חבר סגל ומלגה
- ✓מיומנויות חסרות: ניהול זמן, התמודדות עם דחיינות, תכנון קריירה
- ✓מרגישים בנוח לפנות ברמה הגבוהה ביותר: רכזת התכנית וצוות הוראה נלווה.
- ✓תמונת עתיד- השתלבות בעתיד בקריירה אקדמית, השתלבות איכותית בתעסוקה.

קולות ראשוניים מתוך סקר פתיחת התוכנית באיזה אופן תופסים/מזדהים עם המונח "דור ראשון לאקדמיה"

"אני מזדהה. אני מרגישה את זה ביומיום כשאני עומדת מול סטודנטים שהוריהם בעלי השכלה אקדמית, כי בסוף אני "חותרת בסירה" האקדמית לבדי, ללא עזרה לימודית מהמשפחה, מנסה למצוא את הנתיב הכי טוב עבורי להצלחה תוך התמודדות מול אתגרים חדשים שאף אחד אינו יכול לעזור לי בהם או לייעץ לי לגביהם".

"מזדהה עם ההגדרה הזו כפי שאני מזדהה עם הגדרתי סטודנט, זה סטטוס ותו לא מבחינתי ..."

"זוהי סוג של פריצת דרך מסוימת, אף אחד במשפחה שלי לא נכנס דרך שערי האקדמיה לכן אף אחד לא מזדהה עם החוויה שלי. אני מזדהה עם ההגדרה אך מנסה שלא לתת לה יותר מדי מקום קורבני. אני משתמש במשאבים שיש לי מסביבי ומנסה להתייעל מהם..."

מהלך תמיכתי למועמדים ונרשמים שהינם דור ראשון בכלל התארים

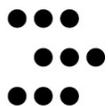

החל מסמסטר ב':
מפגשי העשרה במסגרת קבוצתית
מלגה סמלית לחברי הקבוצה
ייעוץ והכוונה ייעודיים מטעם יחידת הרישום
לנרשמים ומועמדים

מאמצים פרו-אקטיביים לעידוד הרשמת דור ראשון לאוניברסיטה

- תכניות בקרב בוגרי פנימיות וכפרי נוער דור ראשון
- תכנית השגרירים- שיווק של התכנית דרך מרכזי צעירים, מנהל קהילתי, רשתות חברתיות
- קשר עם רכזי הישגים
- קשר עם ארגוני חברה אזרחית: נירים, אחרי, חינוך לפסגות
- צבא ומסגרות אלטרנטיביות: כנסי משתחררים; שלומית-
- ביקור באוניברסיטה לצעירים בשנת השירות, תכנית הזנק
- ועוד

דקאנט הסטודנטים והסטודנטיות
אוניברסיטת תל אביב

נציבות לשוויון ומגוון
لجنة المساواة والتنوع
Equity & Diversity Commission

Tel Aviv University | جامعة تل ابيب | אוניברסיטת תל אביב

דור ראשון להשכלה גבוהה :
תמונת מצב ראשונית וצעדים עתידיים
פרופ' נטע זיו

דור ראשון : תמונת מצב

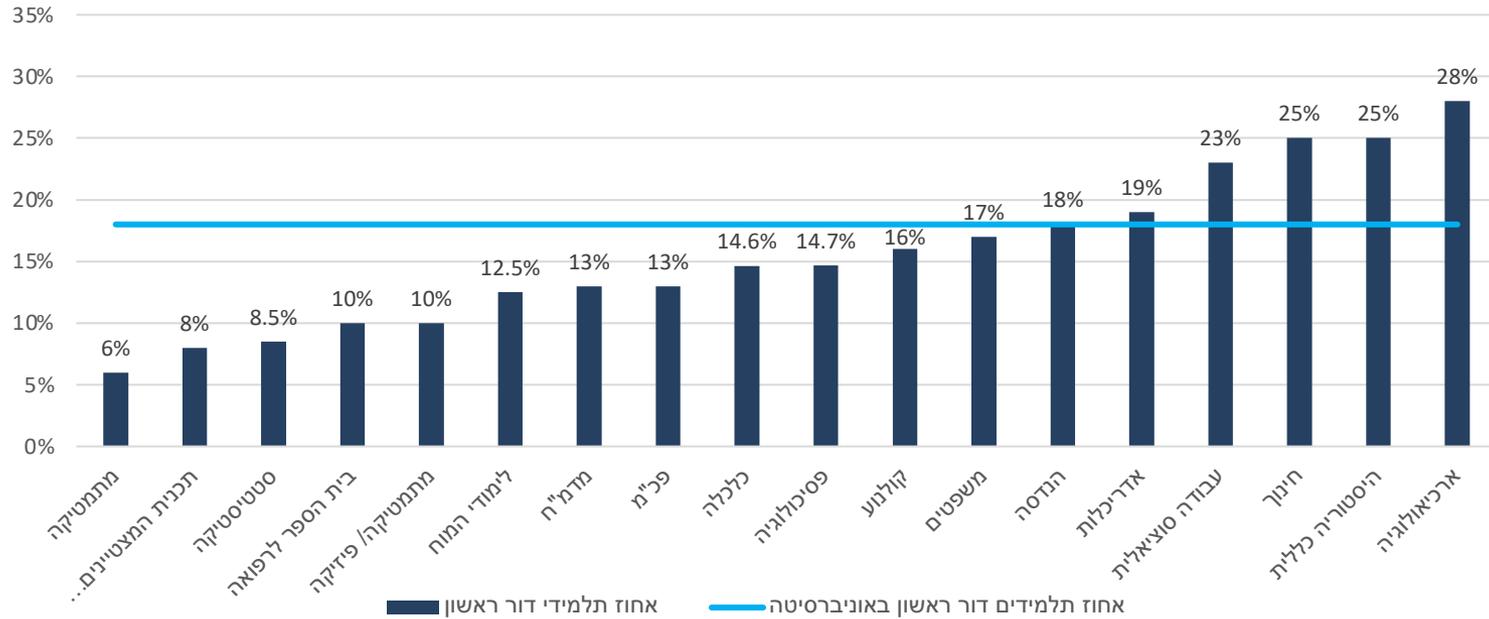
כללי

- מקור הנתונים: מרשם התלמידים - סעיף "השכלת הורים" בטופס הרישום (שדה רשות) – הערכה;
  - אתגר: שיווק "בקליק" מול איסוף מידע;
- עיקרי הנתונים
- מקרב כלל תלמידי תואר ראשון באוניברסיטה 18% (3,090 תלמידים) עונים להגדרה של דור ראשון להשכלה גבוהה;
  - כ- 27% מתלמידי דור ראשון הם ערבים
  - שיעור כולל של ערבים בקרב הסטודנטים - 14%;
  - כ- 60% מתלמידי דור ראשון הן נשים;

תלמידים לתואר ראשון שהם דור ראשון להשכלה גבוהה

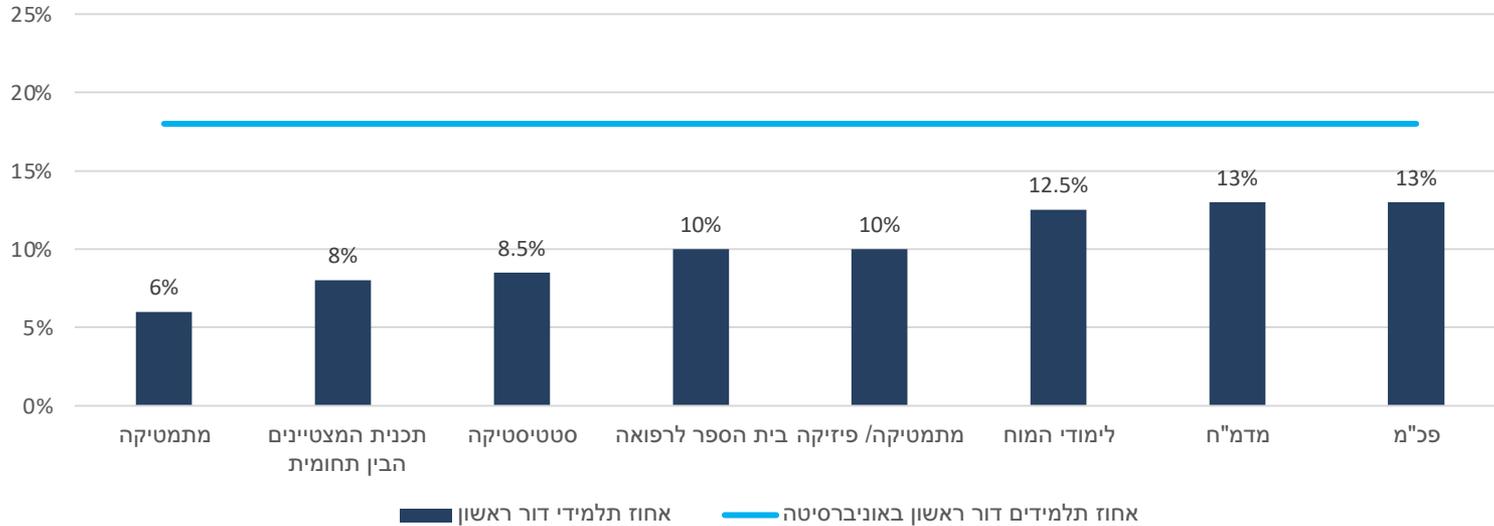
תלמידים לתואר ראשון שהם דור ראשון להשכלה גבוהה לפי חוג לימודים

תלמידים לתואר ראשון שהם דור ראשון להשכלה גבוהה

היחידות הנבחרות בהן תוצע תכנית התמיכה/התערבות*

*הסקר יבוצע גם ביחידות נוספות: יחידות אקדמיות בהן שיעור הסטודנטים שהם דור ראשון הוא כשיעורם הממוצע באוניברסיטה: משפטים – 17%; הנדסה – 18%; אדריכלות – 19%; וכן יחידה בה שיעור תלמידי דור ראשון הוא גבוה מהשיעור הממוצע: חינוך – 25%.

צעדים עתידיים

איסוף, מיפוי, עיבוד וניתוח מאפייני ומצב תלמידי דור ראשון באוניברסיטת תל אביב והכנת תכנית תמיכה והתערבות על בסיס ממצאי המחקר

1. איסוף נתונים (בתהליך, פברואר 2022)

מידע כמותי: אפיון קבוצת תלמידי דור ראשון, הצרכים והקשיים של קבוצה זו

- עיבוי וטיוב הנתונים ממאגר מרשם התלמידים, כולל אחוזי נשירה
- סקר: איסוף מידע דמוגרפי, מצב אובייקטיבי ותחושות סובייקטיביות במהלך הלימודים
- יינתן דגש מיוחד להשפעות הקורונה על תלמידי קבוצה זו

מידע איכותני: העמקה בחוויות החיים של תלמידי דור ראשון בדגש על מצבי צליבות (intersectionality) של קבוצה זו

- קבוצות מיקוד
- ראיונות עומק

צעדים עתידיים

דקאנט הסטודנטים והסטודנטיות
אוניברסיטת תל אביב

2. התייעצות עם מומחים

– מבט בינלאומי השוואתי על מצב תלמידי דור ראשון
באוניברסיטת תל אביב
– למידת עמיתים מתוכניות התערבות בחו"ל

3. שולחנות עגולים / כנס בנושא על בסיס ממצאי המחקר

4. בניית תכנית תמיכה והתערבות לקראת תשפ"ג

- גיבוש המלצות מדיניות פנים אוניברסיטאיות על בסיס ממצאי המחקר
- מחקר הערכה לבחינת האפקטיביות של תכנית ההתערבות

מאפיינים - על בסיס ניסיון עם סטודנטים מקבוצות ייעודיות (דיקנט הסטודנטים)

- פערי ידע וחוסר במיומנויות למידה
- קשיים לשוניים בעברית (רמה אקדמית) ובאנגלית
- קשיים בהתנהלות מול גורמי המנהלה והאקדמיה במוסד
- בחירת תחום לימודי ללא הבנה או התאמה לכישורים/נטיות
- קשיי הסתגלות רגשיים ותרבותיים
- קשיים חברתיים
- קשיים כלכליים
- חוסר בדמות מודל/יעוץ
- נטל מבית – חסר בסביבה ללמידה, אחריות וסיוע למשפחה

מודל תמיכה רב מימדית

מטרות:

- סיוע לסטודנטים לסיים את התואר בהצלחה, שיפור הישגים אקדמיים וצמצום שעורי הנשירה
- העצמה אישית וצמצום תחושות ניכור ואפליה

- איתור אוכלוסייה
- עיבוי תקציב מעטפת תמיכה
- גישור פערים אקדמיים, רגשיים ושפתיים
- התלבטות – האם יש להציע "תקופת הכנה" ללימודים
- כיצד לעודד סטודנטים לבקש עזרה ולנצל את שירותי התמיכה

התכנית לקידום מוביליות חברתית

אוניברסיטת חיפה

דיקנאט הסטודנטים

«היחידה למעורבות חברתית»

הרקע ליוזמה

- - מדינת ישראל היא אחת המדינות הבלתי שוויוניות ביותר בקרב מדינות ה OECD.
- - חלק גדול מחלקיה מודר ומתקשה למצות את הפוטנציאל שלו, בעיקר מהפריפריה החברתית, הגיאוגרפית והכלכלית.
- - למערכת ההשכלה הגבוהה תפקיד מכריע בצמצום אי השוויון החברתי – מחקרים מראים כי השכלה גבוהה היא אחד מן המנגנונים היעילים ביותר לצמצום הפערים.

4 המרכיבים של התוכנית

- תכנית "מובילים עתיד"
- 30 סטודנטים בכל שנה, המייצגים את המגוון התרבותי והאתני של ישראל.
- מתקבלים על פי מצב סוציו-אקונומי, מוטיבציה ללימודים, דור ראשון להשכלה גבוהה ואיזור מגורים.
- התוכנית מציעה:
- ליווי ותמיכה הוליסטית.
- קידום התפתחות ותודעה חברתית.
- יצירת עתודה של סוכני שינוי חברתיים: גישה השתתפותית שמטרתה גילוי והרחבת היכולות החברתיות והמנהיגותיות של הסטודנטים באמצעות שיתופם בעיצוב התכנית תוך התנסות בתהליכי שינוי ברמת הקמפוס והקהילה.
- מחקר מלווה

4 המרכיבים של התוכנית

- צמצום נשירה של סטודנטים מהפריפריה החברתית-גיאוגרפית:
- - שיתוף פעולה עם היחידה לצמצום נשירה ביצירת מודל לניבוי נשירה (מגדר, גיל, היעזרות בשירותי הדיקנט, למידה בתואר חד חוגי, ציוני בגרות ופסיכומטרי).
- - התערבות ממוקדת בפקולטות נבחרות: הכנסת רפרנטיות אקדמיות כפיילוט.
- - העלאת המודעות של חברי סגל אקדמי ומנהלי לאוכלוסיות היעד ומתן כלים רלוונטיים.

4 המרכיבים של התוכנית

- פיתוח יוזמות ושותפויות בין מגזריות חדשניות להנגשת השכלה גבוהה לצעירים בעלי פוטנציאל אקדמי בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית
- - שיתופי פעולה עם רשויות מקומיות לצורך הנגשת השכלה גבוהה – מודל חורפיש.
- - בניית מודל "יש לי חלום".

4 המרכיבים של התוכנית

• מחקר

- מחקר מלווה תוכנית "מובילים עתיד"

• - עמדות סגל אקדמי ומנהלי

דיקנאט הסטודנטים
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
Dean of students office
Ben-Gurion University, Israel

דור ראשון לאקדמיה

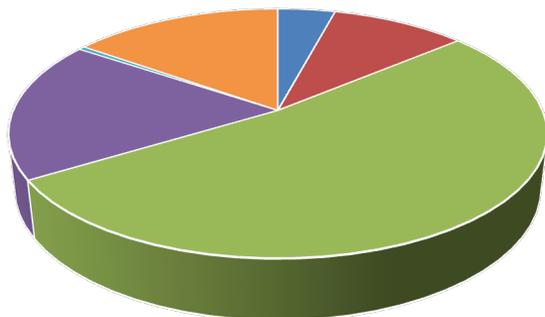
**ארנה
אלמוג**

ירושלים
כ"ח באדר א',
תשפ"ב

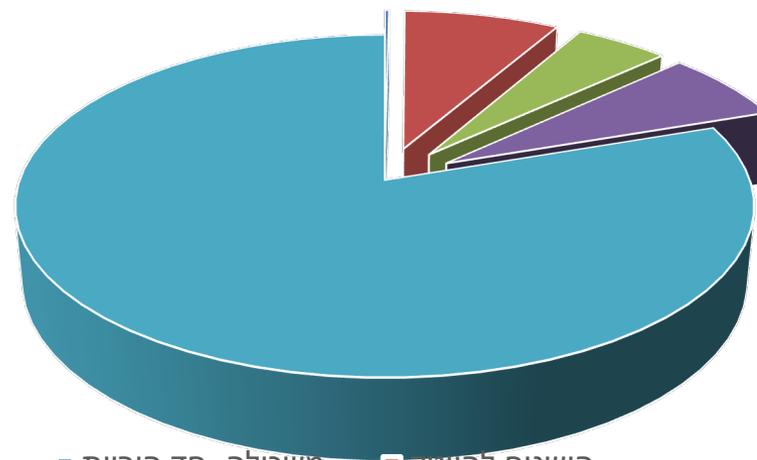
סקירת תוכניות קיימות בדיקנאט הסטודנטים 2022

מלגות סיוע סוציאקונומיות
בדיקנאט הסטודנטים

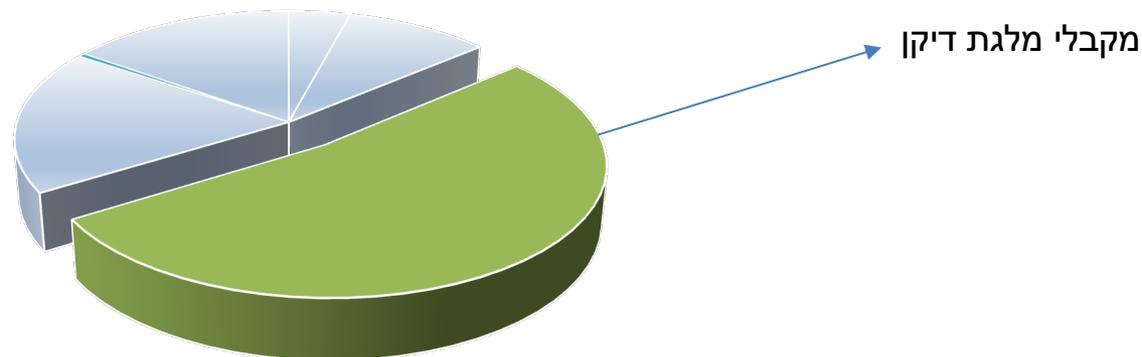
- איסוף
- מושל
- מלגות דקנאט
- משכילה
- הישגים להייטק
- שער לאקדמיה

תוכניות לזווי בדיקנאט הסטודנטים

- הישגים להייטק
- משכילה- חד הוריות
- שער לאקדמיה
- יוצאי אתיופיה
- קידום סטודנטים ערביים

סטודנטים דור ראשון מקבלי סיוע כלכלי בלבד - ללא תוכנית ליווי

- אייסוף
- מושל
- מלגות דקנאט
- הישגים להייטק
- משכילה
- שער לאקדמיה

סטודנטים דור ראשון מקבלי סיוע כלכלי בלבד - הצעה לתוכנית סיוע וליווי

דיקנאט הסטודנטים
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תוכנית קדם אקדמית (שבועיים).

מהלך שנה"ל - סל תמיכה אישי לכל
סטודנט (כלכלי/אקדמי/חברתי/רגשי ועוד).

מהלך שנה"ל - מפגשים מעוררי
השראה והעצמה.

מהלך שנה"ל (החל משנה ב') -
מחויבות אישית לקהילה.

תוכנית קדם אקדמית (שבועיים).

- בדומה ל"צעד לפני כולם"/תוכנית ההתחל"ה.
- מטרה: יצירת מוטיבציה ללמידה באקדמיה, קבוצת שווים, רגישות חברתית, מקום מאפשר.
- תכנים: מהי אקדמיה, מושגים מחיי האקדמיה (תרגול/הגשת עבודות/בחינות/רישום לקורסים וכו'), סדנאות למיומנויות למידה,
- סדנאות העצמה (בשת"פ השירות הפסיכולוגי), מפגש עם חברי סגל (דור ראשון) שיכולים להוות מודל.

מהלך שנה"ל- סל תמיכה אישי לכל סטודנט
(כלכלי/אקדמי/חברתי/רגשי ועוד).

- ליווי: רכזת יעודית בדקנאט הסטודנטים שתפקידה לבנות לכל אחד "סל תמיכה" אישי (כלכלי/חברתי/אקדמי/אבחוני/פסיכולוגי וכו').
- סיוע כלכלי לנזקקים (מלגה/תלושי אוכל/מלגת קיום וכו').
- סיוע אקדמי- שיעורי עזר, עזרתונים, מרתונים, הכנה לבחינות, סדנאות.
- סיוע חברתי- חונך חברתי, קבוצת "תמיכה".
- הפנייה לאבחונים לתפקודי למידה.
- הפנייה לסיוע פסיכולוגי/סוציאלי.

מהלך שנה"ל- מפגשים מעוררי השראה
והעצמה.

- גיוס חברי סגל שהם עצמם דור ראשון להשכלה למתן הרצאות/פאנלים וכד'.
- סדנאות להעצמה.

מהלך שנה"ל (החל משנה ב')- מחוייבות אישית לקהילה.

תוכנית שמטרתה גיוס
הסטודנטים להעצמת בני נוער
בבתי ספר תיכוניים וחשיפת
האקדמיה בפניהם.

דור ראשון להשכלה גבוהה

- פרופ' סראב אבורביעה-קוידר
- סגנית הנשיא למגוון והכלה

צרכים :

היעדר יכולת לאמוד את מספר הסטודנטים המתקבלים דור ראשון להשכלה גבוהה בכל התארים

מחסור במסלולי קבלה חלופיים ייעודיים לדור ראשון המחליפים את הפסיכומטרי

היעדר אחידות באכיפת מסלולי קבלה חלופיים כגון פויירשטיין

היעדר מימון לשלב ההנגשה: למשל מימון ייעודי עבור "נתיב לאקדמיה" או לפסיכומטרי

מלגות למצב סוציו אקונומי מוגדלות עבור דור ראשון כולל מעטפת ליווי לימודית וחברתית

מלגות סיוע עבור תלמידי תואר שני ושלישי

סדנאות "ארגז כלים" לתואר שני ושלישי לעידוד מחקר

מענים קיימים באב"ג

• אומדן = שאלון למתקבל.ת כשאלת רשות

• סדנת הכנה עבור דוקטורנטיות דור ראשון : ארגז כלים אקדמי, הסרת חסמים מנטליים, התמודדות עם קונפליקטים מגדריים, קריירה אקדמית והגדלת מוכנותן לאקדמיה

תודה.

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
جامعة بن غوريون في النقب
Ben-Gurion University of the Negev

דור ראשון להשכלה גבוהה באוניברסיטה הפתוחה

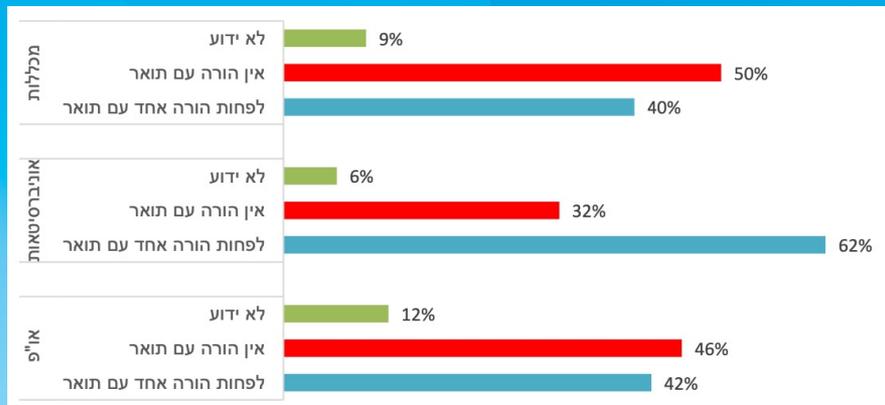

נתונים ודרכי פעולה

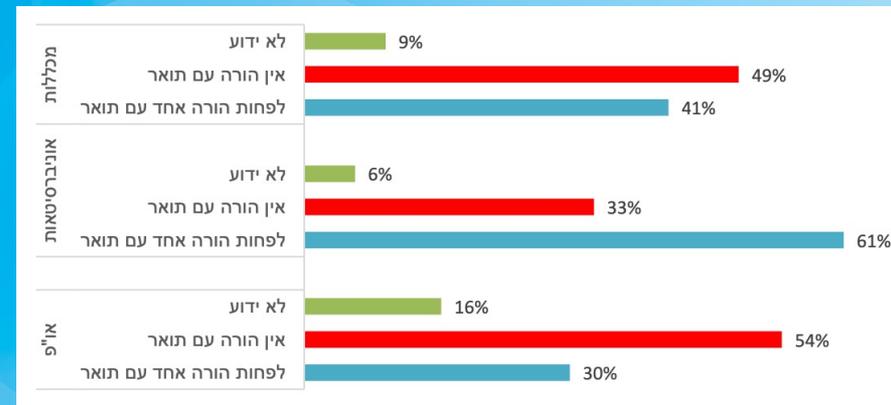
נתונים כלליים

- בכל שנה מתחילים כ-13,000 סטודנטים וסטודנטיות חדשים את לימודיהם באו"פ; חמישים אחוז מהם הם דור ראשון להשכלה הגבוהה
- בכל שנה כ-1,600 בוגרות ובוגרים (למעלה ממחצית הבוגרים) הם דור ראשון להשכלה הגבוהה

נתונים השוואתיים לשנת תשע"ט על פי נתוני הלמ"ס

שיעור הסטודנטים החדשים

שיעור הבוגרות

דרכי פעולה מרכזיות א'

- מערך ייעוץ ויחידה לניהול התמדה במסגרת דיקנט הלימודים האקדמיים
בירור צרכים ורצונות והמלצות בהתאם
מעקב - ייעוץ מתמשך במהלך התואר ושינוי כיוון אם יש צורך
מעטפת תמיכה לסטודנטים מהחברה הערבית ("ג'יסר א-נג'אח / גשר להצלחה")
- סיוע מותאם מטעם דיקנט הסטודנטים
מלגות לסטודנטים חדשים
מלגות סיוע כלכלי
תמיכה וסיוע בנושאי תעסוקה
ליווי אוכלוסיות מיוחדות – יוצאי אתיופיה, עולים חדשים, חסרי עורף משפחתי כלכלי

דרכי פעולה מרכזיות ב'

פרויקט לדוגמא - בית הספר לשלטון מקומי

הנגשה גיאוגרפית – לימוד ליד הבית והסרת חסם המרחק
תכנית מותאמת מבחינת תכנים ותחומה בזמן מוגדר וליווי
סיוע בלימודי אנגלית ושילובם באופן מובנה תוך כדי התואר החל מרמות סיווג נמוכות
סדנאות תומכות בתחילת התואר – הדרכה בלמידה, ולקראת סיום – סדנאות ייעודית לכתיבת עבודות סמינר
תכנית מלגות המשלבת מלגות או"פ ומימון חיצוני – מפעל הפיס

אחוזי התמדה וסיום גבוהים
הישגים מעל הממוצע הכללי